

4 de març de 2011. La pedra se'n va a La Roca

El Ple Municipal de l'Ajuntament d'Argentona celebrat en aquesta data va aprovar un canvi en la delimitació del terme que, tot i estar carregat de lògica per facilitar-ne la gestió urbanística i aconseguir una administració de serveis diversos més eficient, portà afegida una conseqüència indesitjable.

La urbanització de sant Carles tenia els habitatges i terrenys compartint els termes de La Roca del Vallès, Llinars del Vallès, Dosrius i Argentona. El canvi afectava a unes poques parcel·les d'Argentona que passaven a pertànyer al terme de La Roca del Vallès (canviant també, per tant, de comarca) que d'entrada era la que ja tenia en el seu territori gran part de la urbanització. L'enrenou respecte als límits dels termes va provocar que unes inscultures⁹⁰ ubicades en una de les parcel·les, datades del neolític o de l'edat del bronze, descobertes a finals del segle passat⁹¹ se n'annessin a una altra circumscripció municipal.

La Pedra gravada de Parpers (també anomenada Pedra gravada del Turó dels Castellans) és, com bé diu el seu nom, una pedra rectangular de més d'un metre de llargària i quasi un metre d'ample. A la superfície es troben tres forats semblants a petites cassoles que s'uneixen



La Pedra Gravada de Parpers. S'hi poden observar les cassoletes i els gravats (Font: Wikiloc.com).

amb una mena de canals o reguerons. Al costat d'aquests elements es fan evidents les inscultures que són les que serveixen per a aproximar la data de la seva antiguitat.⁹² En excavacions que es van realitzar a terrenys propers es van trobar restes arqueològiques d'altres èpoques i les darreres opinions dels que han treballat la zona creuen que la pedra gravada va ser ubicada en aquell lloc però provenia d'un altre indret.⁹³

5 de març de 1941. La Comisión Gestora Municipal acordà de forma unànime construir un vergonyós monument

Com explica en Bernat Calvo, en un article publicat a *fontes*,⁹⁴ la commemoració de l'alliberament d'Argentona per part dels facciosos motivà una iniciativa, típica del franquisme de l'època, que continuava la seva política sectària d'invisibilització i persecució a tot allò que tingués a veure amb el vençuts i les idees democràtiques. No sabem del cert qui va tenir la idea que el millor, per dir-ho d'alguna forma, que hi havia per fer un homenatge als caiguts del bàndol franquista era plantificar un monument a l'espai on comencen les escales de l'església que connecten amb el carrer Bernat de Riudemeia.

La sinistra facciosa l'oficialitzaren el 5 de març de 1941 els membres de la *Comisión Gestora Municipal* (que era el nom que rebia el que ara s'equipararia al Ple Municipal de l'Ajuntament). Els assistents a la reunió foren: Juan Abril Gual, alcalde; Joaquín Gallifa Saborit, tinent d'alcalde i els "gestores" Domingo Molist Teixidó, Joaquín Gel Pallarolas i Antonio Noé Cabot. L'ordre del dia constava de vuit punts i, després del darrer, l'acta certificava el següent:

Finalmente la Comisión examinó los croquis presentados por el arquitecto municipal don Miguel Brullet Montmany⁹⁵ respecto al monumento que se proyecta construir en homenaje a los Caídos, acordándose, por unanimidad, pasarlos a la Jefatura Local de F.E.T. y de

90. Gravats que es troben a les pedres que formen part de conjunts megalítics. Poden ser de diferents formes i les cassoletes, forats rodons, comunicats per solcs creats per l'acció humana són una de les seves característiques més comunes.

91. L'any 1990 pels vilatans d'Argentona Oriol Bassa i Felip Castells.

92. BASSOLS i FERNÁNDEZ, Imma; LLEONART i CASADEVALL, Robert. "La Pedra Gravada de Parpers (Argentona, El Maresme)". *IX Sessió d'Estudis Mataronins* (1993), p. 17-27.

93. Bassols, Imma. "Acerca de un grabado hallado en Parpers (Argentona, Barcelona)". *Revista de Arqueología* (1992), núm. 134, p. 6-9.

94. CALVO CATALÀ, Bernat. "Breus notes històriques sobre el monument de les escales de l'església". *fontes* (2016), núm. 68, pp. 4-6.

95. El segon cognom és Monmany. En Miquel Brullet va ser un dels dos ajudants que va tenir l'arquitecte Josep Maria Jujol (l'altra va ser en Joan Maria Ribot y de Balle). El Maresme i, en especial, Mataró compten amb nombroses obres que porten la seva signatura. Seu és el projecte de la capella en honor als caiguts franquistes del Coll de Parpers.

las J.O.N.S.⁹⁶ para que informe al respecto a la adopción del más conveniente.

A partir d'aquest fet el procés, no com d'altres de més propers en el temps, ja no té marxa enrere i finalitzaria amb la instal·lació de l'obra.

09/04/1942: L'Ajuntament ordena que s'iniciï una subscripció popular per construir-lo i es donen poders a l'Alcalde per designar el constructor.

16/05/1942: La Comissió se cita pel dia següent assistir a la inauguració i als actes que la "Hermandad de Labradores" havien organitzat.

17/05/1942: S'inaugura el capciós monument amb l'assistència d'Antonio de Correa y Veglison que era el governador civil.

20/11/1977: Des de 1975 fins a 1977 es va celebrar el Congrés de Cultura Catalana. Seguint una de les ponències la vila d'Argentona invisibilitza els lemes i textos franquistes del monument escrivint "A tots els caiguts en una guerra que no havia de ser".

03/05/1979: El Ple de l'Ajuntament, un dels primers de l'era democràtica, proposa reconstruir el monument de forma que el text inclogui a totes les víctimes de la Guerra Civil. En el Ple hi votaren a favor tots els presents, 5 regidors de la CUPA (Candidatura d'Unitat Popular d'Argentona) i 2 de CiU, perquè la resta, 6 regidors de la CAI (Candidatura d'Argentonins Independents), feia un temps que no assistien als plens per la seva excoent concepció i forma d'entendre el funcionament de la democràcia a través del sufragi universal; ells entenien que havia de governar la força més votada i això dels pactes entre forces polítiques ho van pair, durant un temps, molt malament. Des d'aquesta data fins a la retirada del monòlit aquest va patir diversos actes reivindicatius de tota mena com pintades contra el franquisme, demanant l'Amnistia o contra el règim eclesiàstic.

06/06/2016: El Ple aprova una moció presentada per Esquerra Republicana de Catalunya per desmuntar el monument i si s'escau "museïtzar-la en el futur, en un espai de memòria històrica". Varen votar-hi a favor els grups municipals al govern (CUP, ERC, PSC i ICV), en contra Tots per Argentona i el PP es va abstenir.

20/07/2016: S'inicien les obres de demolició del monument.



A dalt aspecte del monòlit des de l'any 1979 (Font: ElpuntAvui.cat). A baix imatge de quan es procedia al seu desmuntatge el 20 de juliol de 2016 (Font: Eudald Calvo)

6 de març de 1626. Declaració de Torb

148. En el de 1626. Otra declaración de Torb de consejo de los Assesores Miguel Ioan Magarola, y Fontanella contra Francisco Bojons Veguer de Vique, por haver turbado, que la guarda ordinaria del General de Vique hiziesse aprehensión de una capa de pastor en fraude del General; fue condenada por los dichos Assesores en 200 lliures. una cum duplo; presentose el dicho Veguer a los 6 de Março del dicho año en las carceles de la Deputación, y se prosiguo su causa criminal.

149. En el mismo año y dia, de parecer de los dichos Assesores Magarola, y Fontanella se hizo declaración de Torb contra Lluys Llado Bayle d'Argentona, por semejante denegación de asistencia à una guarda del General, y fue condenado en 100 lliures. Compareció el dicho Bayle, y se pasó adelante su causa...⁹⁷

La declaració de *Torb*, o via de *Torb*, era un procediment jurídic que s'utilitzava als segles XVI i XVII a

⁹⁶. Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista. Nom que rebia l'únic partit legal al règim franquista.

⁹⁷. *Alegación en derecho en confirmación de la relación de los muy ilustres deputados u oydores del General de Cataluña, y en respuesta al discurso, que en contrario se ha hecho, en orden a los procedimientos que se hizieron en las villas de Mataron y Arens, y en la Real Audiencia de Cataluña.* p. 77.

Catalunya per a resoldre conflictes jurídics. En aquella època i, especialment, abans de la Guerra dels Segadors que començà l'any 1640, els conflictes eren continus pels problemes que, al territori i a la població, ocasionaven els esdeveniments de la Guerra dels Trenta Anys que enfrontava França i Espanya. Mentre això passava s'agreuja la crisi entre la Generalitat i la monarquia que regnava a Espanya provocant una situació que provocà una divisió entre la població establerta a Catalunya.

Dins d'aquests enfrontaments podem emmarcar aquest procés jurídic del *Torb* que s'aplicava quan era de competència i jurisdicció exclusiva dels tribunals de la Generalitat i que era vàlid davant del que podien dir els oficis reials o l'Audiència que estaven sota la sobirania que regnava a Madrid. En aquest context en Lluís Lladó, que exercia la batllia d'Argentona, és posat com a exemple d'un dels casos en que s'inicià un contenciós per no haver seguit el procés establert per la Diputació de Catalunya i per tal fou condemnat a pagar una sanció.

Aquests anys anteriors a la revolta de 1640 foren els que juristes com Joan Pere Fontanella, Jaume Càncer, Miquel Joan Magarola⁹⁸ i d'altres, avalen que les institucions catalanes tenien una autonomia que podia equiparar-se a una mena d'independència. Defensaven que la Generalitat tenia jurisdiccions per sobre de les que pogué tenir la sobirania reial.

La desobediència a la Corona que animaren aquests juristes va tenir la contestació corresponent dins de la mateixa Catalunya i, sobretot, a Madrid. Els juristes que donaven suport, com Felip Vinyes, a la sobirania reial bastien el seus propis arguments legals per a justificar que el camí de la desobediència era incorrecte. L'extracte que encapçala aquest capítol s'inclou dins d'aquest document que, entre d'altres, signa Joan Pere Fontanella i que era una crida a demostrar que la sobirania popular és el que avala la total autonomia de la Diputació de Catalunya.

7 de març de 1907. Tràgic succés

En la sección segunda vióse ayer ante el jurado un triste caso de homicidio por imprudencia. Ocurrió el hecho en

*Argentona y fué que un muchacho de quince años, manejando imprudentemente una escopeta que habían dejado á su alcance, dio muerte de un tiro á una niña de once. El suceso era tan lamentable, tan sinceras y nobles las lágrimas del muchacho, que sin esperar un indiscutible veredicto de inculpabilidad del jurado, el representante del ministerio fiscal, señor Galindo Pardo, retiró contra el mismo la acusación. Y los jurados del partido de Mataró se retiraron rodeando al infeliz muchacho que seguía llorando noblemente, sinceramente...*⁹⁹

Aquesta luctuosa notícia ens cridà l'atenció perquè el que semblava un accident havia arribat als jutjats tenint en compte l'edat dels dos protagonistes.¹⁰⁰ Però el que, també, ens amoïna són dos fets que conflueixen en tot plegat.

El primer és no trobar en el llibre de defuncions de l'època cap referència a aquest fet que podria explicar-se si la jove víctima no era de la vila. El segon és una circumstància força habitual, amb la qual ens trobem els que bussegem per les hemeroteques, que és trobar la notícia repetida en diversos mitjans fet que ajuda a contrastar i complementar dades per arribar a poder realitzar una composició el més ajustada possible. En aquesta notícia ens trobem en la conjuntura que no hem sabut trobar cap crònica més de la desgràcia succeïda. Només cal dir que deixem la notícia en la caixa que porta el títol de "Continuar investigant".

8 de març de 1878 . Argentona i la crònica dels dominics de Mallorca

Per aquesta data de l'any 1878 era destinat rector a l'església de sant Julià en Ramon Rosés i Canal. En Jaume Clavell en el seu rectorologi parroquial anota que durant l'estada de servei a la comunitat religiosa de la vila "ordenà l'arxiu parroquial i donà principi a la restauració interior de l'Església, feu repicar tota la pedra de columnes i *allis-tonats* que restaven desfigurats per la pintura".¹⁰¹

Com afirma en Clavell, els vilatans li devem a aquest mossèn la confecció d'un dels inventaris més detallats de totes les relíquies, objectes litúrgics, llibres i documents que es trobaven a l'església de sant Julià. El va

98. Familiar directe de Pere de Magarola i Fontanet que va ser el 88è Presidente de la Generalitat de Catalunya entre els anys 1623 i 1626.

99. *La Vanguardia* (7 març 1907), p. 6.

100. L'episodi que afecta als Borbons, per acudir a un cas mediàtic, quan l'emèrit Juan Carlos va acabar, en circumstàncies similars, les discussions successòries que semblava haver dins la dinastia.

101. CLAVELL i NOGUERAS, J. "Sèrie de rectors al servei de la nostra parròquia". *Boletín Informativo del IV Centenario de la Consagración del Templo de Argentona* (1964), núm. 4.

confeccionar a finals de l'any 1883 per ordre del bisbe Jaume Català i Albosa, nascut a Arenys de Mar, que feia poc temps havia estat nomenat bisbe de Barcelona procedent de Cadis. Un dels efectes col·laterals de la Guerra Civil, que els feixistes varen començar, fou l'incendi i mig soterrament de l'església fruit d'escamots descontrolats que van fer desaparèixer la major part del tot els que el rector havia inventariat. Això li dona un valor que ens fa adonar dels molts bocins de la història d'Argentona que vàrem perdre.

L'exhaustiva llista relaciona el que hi havia a altars, estances i mobles diversos.¹⁰² En el que denominen "Armari Antic i menys útil" fa referència a quaranta-vuit pergamins (quaranta-un d'escriptures antigues i set de pergamins de concessions d'indulgències) i quaranta-set llibres diversos. Entre ells un missal de l'any 1620. A un altre moble, anomenat "Armari Modern i més útil", es llistaren una vuitantena de llibres i diverses carpetes i quaderns. Entre ells hi trobem relacionat, també, un missal però sense datació.

Durant la història de la humanitat hi ha hagut diversos gèneres historiogràfics. Un d'ells, la Crònica, cercava la continuïtat de la història des d'una panoràmica el més general possible que volien compendiar temàtiques que afectaven diverses generacions. Es redactaven de forma cronològica intentant ser resumides i descuidant l'estilisme que en altres gèneres era més acurat. Donat el seu ús cronològic, el seu caràcter tenia connotacions geogràfiques i, per tant, n'hi ha des de les que eren universals o merament locals.

Hi ha una compilació d'aquest tipus anomenat "Cronicón de los Dominicos de Mallorca" conservada a l'Arxiu del Regne de Mallorca ubicat a Palma.¹⁰³ Està escrit en llatí i en català per la mateixa persona i ho fa seguint un estil similar als que s'anomenen crònics *Barcinonenses*.¹⁰⁴ Les primeres quaranta notícies que engloben des de l'any 985 (tot i que ho data a l'any 900) al 1376 semblen copiades per la mateixa persona i, també, semblen tenir un criteri temàtic d'agrupació homogeni. El més interessant rau en les primeres set anotacions que foren copiades d'un missal de l'església d'Argentona de l'any

1189. Les notícies son semblants a les que apareixen als crònics barcelonins i les provinents d'aquest missal són les següents:

1. "Anno Domini CXIII post mille, VII^o ydus febraarii, fuit capta a Pisanis ciuitas Maiorice" (El set de febrer de l'any 1114 de Nostre Senyor, Mallorca va ser capturada per la ciutat de Pisa).¹⁰⁵
2. "Anno Domini D^oCCCC^o, kalendas iulii, feria III^a, fuit obsessa ciuitas Barchinone a sarcenis et sequenti dominica fuerunt interfecti d milites Borrelli comitis in Vallese apud Ruuirans et capita eorum adduxerunt pagani Barxinon(am) et per fundibula proiecerunt in platea ante sancti Iusti et illa die fuit capta ciuitas" (Conquesta de Barcelona per part d'Almansor l'any 985 i la suposada mort del comte Borrell II a la batalla de Rovirans).¹⁰⁶
3. "Anno MCXLVII, XVI kalendas nouembris, feria VI^a, fuit capta ciuitas Almarie" (el comte Ramon Berenguer captura Almeria l'any 1147).
4. "Anno Domini MCXLVIII, II^o kalendas ianuarii, fuit capta ciuitas Dertuse" (l'any 1148 fa el mateix amb Tortosa).
5. "Anno Domini MCXLIX, IX kalendas nouembris, feria II^a, fuerunt capte urbes Ylerde et Frage" (l'any següent apresada Lleida i Fraga).
6. "Anno Domini MCLIII, VI^o kalendas decembris, fuit capta Ciurana" (l'any 1153 captura Siurana de Prades).
7. "Anno Domini MCXIII, III^o kalendas augusti, cum comes Barchinone Maioricam obsiderunt, multitudo moabitarum Barchinonam adiens prima et II^a feria ciuitatem impugnauit et apud congustum lupricati a christianis, quidam gladio interempti, quidam in pelago obsorti, quidam cum magno detrimento lapsi uix euaserunt" (Els sarraïns, l'any 1114, aprofitant que l'exercit català atacava Mallorca, feren una incursió a Barcelona que acabà amb la victòria dels cristians sobre els infidels a la batalla de Martorell).¹⁰⁷

102. CLAVELL i NOGUERAS, J. *Argentona. Història i records*. Argentona: Ajuntament d'Argentona, 1990, pp. 187-192.

103. C-4739, s. XVII, ff. 38r41v.

104. Imprescindible per saber-ne més sobre aquest *Cronicón*: MARTÍN-IGLESIAS, José Carlos. "Los *Cronica Comvnia*: una crònica latina de origen barcelonés del siglo XIII. Edición y estudio". *Aragón en la Edad Media*. Núm. XXIV (2013), pp. 169-292 i "El denominado *Cronicón de los dominicos de Mallorca* (s. XVI). Edición y estudio". *Exemplaria Classica. Journal of Classical Philology*. Núm. 18 (2014), pp. 105-125.

105. La data és inexacta (va ser l'any següent) perquè seguia el sistema del calendari florentí que fou vigent a Catalunya fins l'any 1180.

106. Dates, també, inexactes. Hi ha estudiosos que situen el lloc de Rovirans als voltants de Terrassa.

107. No és generalitzat però una majoria d'estudis identifica Martorell amb *apud congustum*.

A l'entrada vuitena es pot llegir “Transtuli predicta omnia de missali maiori ecclesie loci de Argentona predicacionis Barchin(one), qui scriptus fuerat anno Domini MCLXXXIX” (Tot l'anterior ho vaig extreure del que predicava el missal major de l'església del poble d'Argentona, Barcelona, escrit a l'any del Nostre Senyor 1189).

L'any 1909 un estudiós mallorquí, en Gabriel Llabrés, va publicar un estudi d'aquests documents i en transcriví una gran part, tot i que es va conèixer i descobrir, gràcies a estudis posteriors, que no eren del tot fidedignes algunes de les transcripcions.¹⁰⁸

Com a curiositat, un d'aquests estudiosos, en José Carlos Martín-Iglesias, també fa notar una singularitat lexicològica “sobre el uso del sustantivo predicacio, onis con el sentido de “diócesis” en de Argentona predicacionis Barchin(one)” que, pel que sembla, no era gens habitual.¹⁰⁹

Ara el que ens agradaria seria poder confirmar a quin missal de la parròquia es referia aquesta antiquíssima crònica i, si no és molt demanar, quines foren les vicissituds que el portaren a ser utilitzat per copiar-se i si n'hi ha de més escampades per altres indrets.

9 de març de 1908. Les postals d'A.T.V. (Àngel Toldrà Viazo)

Com que destacava com a vila d'estiueig, Argentona va ser una de les més fotografiades per a confeccionar postals. L'univers de la cartofília, doncs, té un petit racó per deixar retratada una part de l'Argentona del passat des de principis del segle XX. La història de la targeta postal s'inicia en comunicacions escrites del segle XVII i en un breu intent, a la França de finals del segle XVIII, d'estampes amb l'escriptura a la vista de tothom. A la meitat del segle XIX és quan es popularitzen les targetes, antecessores de les postals,¹¹⁰ per a bescanviar imat-

ges i, l'any 1869, els austríacs llençaven targetes postals amb l'anvers, amb el segell ja incorporat, utilitzat per escriure l'adreça del destinatari i, el revers, per anotar el que desitgés el remitent. Va tenir tant d'èxit que a l'any següent ja s'editaven a molts països europeus i durant aquesta dècada es va fer universal. A l'Estat espanyol des de l'any 1871 es van permetre iniciatives privades però a les darreries del 1873 l'Estat en va prohibir-ne la fabricació privada i va monopolitzar-ne la circulació. Les targetes postals privades no van poder conviure amb les oficials fins al primer dia de l'any 1887. L'any 1872 és el que es marca com el que va veure com apareixien les primeres postals il·lustrades i que, de mica en mica, s'anirien estenen arreu del món. Després, a la darrera dècada del segle XIX, arribaria el moment que aprofitant les noves tècniques d'impressió, la millora de les arts gràfiques i l'evolució de l'art de la fotografia es popularitzà mostrar una imatge al revers de les postals. En aquests anys ja apareixien a Catalunya exemplars de postals que els editors, però, feien imprimir a l'estranger (per exemple a Suïssa pels germans Künzli o als tallers de fototípia de Hauser & Menet de Madrid).

A principis del segle XX¹¹¹ una norma internacional acordà reglamentar les postals com les que coneixem a l'actualitat. L'anvers servia per una imatge o dibuix qualsevol i, el revers, es dividia en dues meitats. A la dreta s'havia d'escriure les dades del destinatari i a l'esquerra el missatge que es volia lliurar. Els estudiosos tenen acalorades discussions en dilucidar si foren els francesos, els suïssos o els alemanys en ser els pioners en posar la imatge a l'anvers després del camí obert pels austríacs.¹¹²

La primera dècada del segle XX seria la denominada època d'or de la targeta postal catalana¹¹³ quan empreses com L. Roissin, Hauser i Menet, Samsot i Missé, Thomàs, ATV, Amadeu Mauri, Claverol i molts més d'escampats per la geografia del país amb una producció molt menor a aquests que hem esmentat i que, a la nostra vila, tindriem exemples com les editades per A. Güell i S. Casabella.

108. Llabrés, G. “Cronicon de los Dominicos de Mallorca”. *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana* (1908-1909), núm. 12, pp. 329-331 i 341-344.

109. MARTÍN-IGLESIAS, José Carlos. “El denominado *Cronicón de los dominicos de Mallorca* (s. XVI). Edición y estudio”. *Exemplaria Classica. Journal of Classical Philology*. Núm. 18 (2014), p. 118.

110. Anomenats enters postals.

111. A l'Estat espanyol va ser oficial a partir del primer dia de 1906.

112. Cal destacar que el nostrat Francesc Carreras i Candi fou un entusiasta cartòfil i exemple del fet és la seva obra, que és un referent dels estudiosos dels inicis de les postals, *Las tarjetas postales en España* editat l'any 1903 per Francisco Altés.

113. TARRÉS PUJOL, J.; PLA MARCO, R. *Els inicis de la targeta postal a Catalunya, Andorra i Balears*. Pamplona: Liber Ediciones, 2012. En aquest llibre apareixen quatre imatges de la vila i, només, una es d'A.T.V., la número 2223.

Nosaltres ens centrarem en la figura de l'editor que signava les seves postals amb les inicials A.T.V. Qui no ha tingut a les mans una postal antiga amb la característica notació en vermell? En ella figuraven les tres lletres, el número de la postal, el nom de la població en majúscules i, en minúscules, el de l'indret fotografiat en qüestió.

Àngel Toldrà Viazo va obrir els ulls a Barcelona l'any 1867. Estudià per tenir coneixements bàsics de comerç i comptabilitat. També destacava per posseir una gran sensibilitat artística que l'ajudà a atresorar una important col·lecció d'art. A l'entrada de la darrera dècada del segle XIX va seguir el negoci de A. De Y. López basat la litografia, estamperia, motllures, venda de papers especials, calcomanies i cromos i que estava situat en el carrer Canuda de la ciutat comtal. A principis del segle XX, portat per una notable visió comercial, ell no era fotògraf, començaria a editar targetes postals des de finals de l'any 1905 fins l'any 1930. Era un home de "caràcter rígid i poc familiar, personatge curiós i hermètic, aplicava aquestes maneres al seu treball i era reconegut per la seriositat de la seva feina".¹¹⁴ Aquesta dedicació el va portar a viatjar, de forma metòdica, per tot el país per construir un catàleg que, durant temps, va ser considerat el millor en aquest camp. Va morir, a la mateixa ciutat que el va veure néixer, l'any 1956 després d'haver anat perdent, per diverses circumstàncies, gran part del capital que havia acumulat gràcies al seu treball. Les 7.500 targetes postals que va editar són un recull de la història gràfica de Catalunya de valor incalculable.

Àngel Toldrà, com hem indicat, no era fotògraf per la qual cosa per portar a terme aquesta ingent feina editorial va haver de treballar amb diversos especialistes. El seu nom, en una gran majoria, és desconegut per a nosaltres tot i ser la part més important del procés. En alguns treballs d'investigació s'han trobat els homes que hi havia darrera les imatges. Un d'aquests va ser en Francesc de Paula Sucarana Soldevila (1868-1953) que, durant molts anys, va ser fotògraf i encarregat de la producció i comercialització de les postals d'A.T.V.¹¹⁵ Es va descobrir, com aprenent avantatjat i antecessor d'Alfred Hitchcock, que sovint apareixia en les postals que composava. Hi ha una àmplia llista en què s'ha detectat la

seva presència però no figurava en cap postal d'Argentona. Nosaltres, creiem, que sí que apareix en algunes com les de Can Cabanyes (ATV 2623), el Castell de Burriac (ATV 2626) i la Font Picant (ATV 4376).

A.T.V. va publicar, en l'anomenada Sèrie General,¹¹⁶ trenta-nou postals d'Argentona que foren realitzades en cinc tongades o, en tot cas, varen ser editades en cinc moments diferents perquè, passava de vegades, que els clixés presos en un dels viatges no es publicaven al mateix temps. La primera visita del fotògraf de la casa A.T.V. fou a l'any 1908 en que es fan clixés d'Argentona (postals 2222 a 2236) i de Mataró (postals 2237 a 2246). Durant l'estiu de 1909 passen de nou per la vila (postals 2622 a 2627 i per la veïna població de Cabrils (postals 2628 a 2637). A finals de l'any 1909 o al 1910 hi ha la tercera sèrie (postals 3370 a 3377) en què, sembla, varen visitar abans Cardedeu i Sant Celoni. Un temps després vindria la quarta (postals 3953 a 3956) en què també apareix Llavanes (postals 3953 a 3956). La cinquena i darrera, ja a l'any 1911 possiblement, visiten de nou la comarca per fotografiar Argentona (postals 2622 a 2627) i el poble veí de Cabrils (postals 2628 a 2637).

A continuació relacionem les trenta-nou postals de la Sèrie General seguint la numeració donada per A.T.V.¹¹⁷

2222 – *Vista panoràmica*¹¹⁸ (Des d'el Turó de Cerdanyola).

2223 – *Carrer del Torrent* (Imatge del carrer Gran en direcció a la Plaça Nova presa des de La Paret de les Mentides).



2222

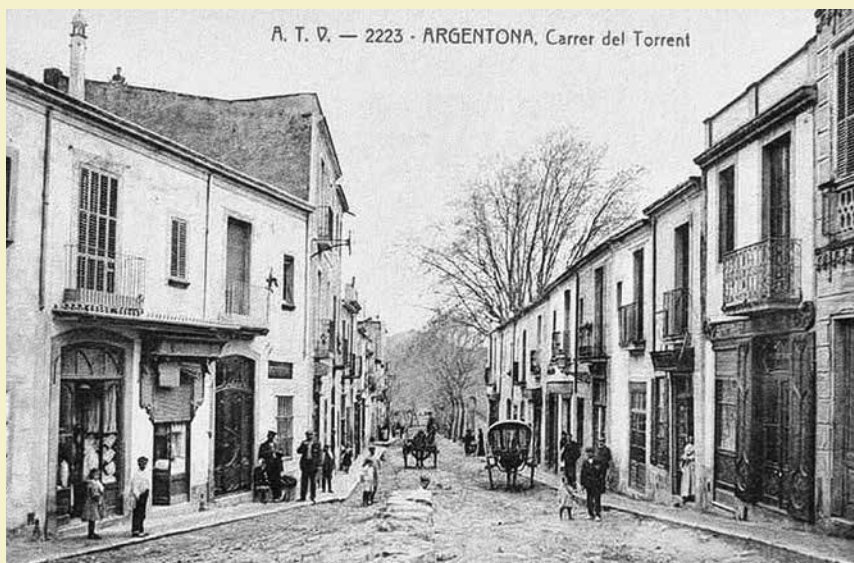
¹¹⁴. BOIX i FELIP, Ernest; GUSTEMS i VINYALS, Joan. *Catalunya cent anys enrere*. Sabadell: AUSA, 2008, p. XX.

¹¹⁵. TARRÉS PUJOL, Jaume. "Fotògrafs i negatius de les postals ATV i en Francesc de P. Sucarana Soldevila (1868-1953)". *Revista Cartòfila*. Any XXIX, suplement 2 (2012), pp. 7-36.

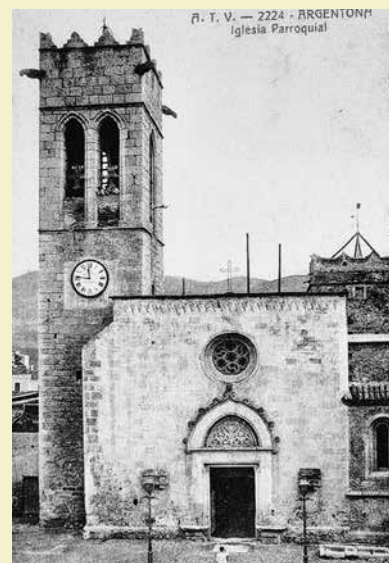
¹¹⁶. La Sèrie General d'A.T.V. consta de 4321 targetes postals amb imatges de Catalunya (4050 postals corresponents a 214 poblacions), Baix Maestrat (12), Illes Balears (196), Navarra (17), País Basc (26) i el Principat d'Andorra (20). Es varen editar entre els anys 1906 i 1911.

¹¹⁷. De les 39 fotografies de targetes postals s'han extret 26 de l'obra d'Ernest Boix i Joan Gustems. Les altres 13 (les numerades 2224, 2233, 2234, 2235, 2277, 2623, 2625, 2626, 3370, 3375, 3376, 4376 i 4378) són de l'arxiu d'en Jordi Pinart Pradal.

¹¹⁸. Hem mantingut les descripcions tal com estan escrites a les postals originals.



2223

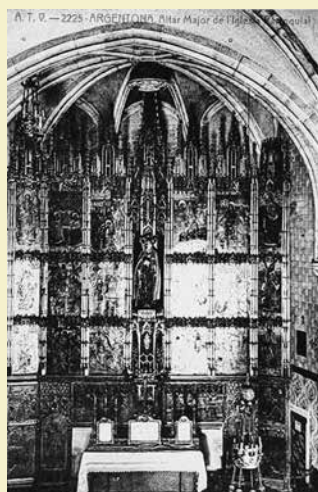


2224

2224 – *Iglesia Parroquial* (Façana principal).

2225 – *Alta major de l'Iglesia Parroquial*.

2226 – *Trona de l'Iglesia Parroquial*.



2225



2226



2227

2227 – *Passeig Baró de Viver* (Preses des de la cruïlla de la Plaça Ballot i l'Avinguda de la República en direcció a la Plaça Lluís Companys).



2228

2228 – *Estany de can Jover* (Vista general del llac del Manso Peix).

2229 – *Casa Grau* (Segurament un mas que està dins la propietat del Manso Peix).

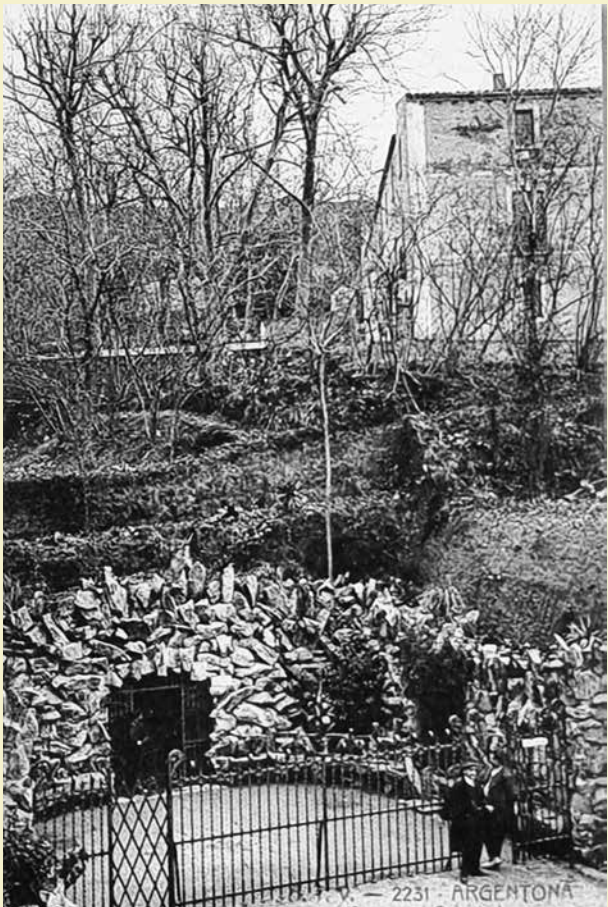


2229

2230 – *Font de can Ballot* (Vista de la Font del Mig presa des del final de l'Avinguda Burriac).



2230



2231



2232



2233



2234



2235

2231 – *Manantial Burriac* (Pla de la Font Picant amb un dels xalets, ja enderrocats, en segon pla).

2232 – *Casino de la Colonia* (Panoràmica de l'antic edifici que dissenyà en Josep Puig i Cadafalch).

2233 – *Casa Solé* (Fotografia de l'Hotel Solé presa des del terreny que voreja amb l'Àvinguda Leandre Jover i Peix).

2234 – *Capella de S. Miquel* (Façana principal de l'ermita de sant Miquel al veïnat del Cros. Aquesta és l'antiga capella dissenyada per l'arquitecte Josep Domènech i Estapà i que va ser enderrocada l'any 1926).

2235 – *Torre Garí* (Vista de les façanes principal i nord-oest presa des de la zona del llac).

2236 – *Tribuna de la torre Garí* (Fotografia de l'entrada de l'edifici de can Garí feta des d'un lateral).



2236



2622



2623



Imatge d'Àngel Toldrà Viazó (Font: Catalunya cent anys enrere)



2624



2625

2622 – *Vista general* (Des de La Barca).

2623 – *Can Cabanyes* (Fotografiada per la banda de la Riera).

2624 – *Altar major de la Iglesia Parroquial* (Vista general de l'altar que fou destruït a la Guerra Civil).

2625 – *Can Puig i Cadafalch* (Imatge de l'entrada de la casa d'estiu del president de la Mancomunitat presa des del carrer Torras i Bages. A la dreta encara hi ha can Baixeres).

2626 – *Castell de Burriac* (Vista general de les runes des de la banda d'Argentona).

2627 – *Castell de Burriac. Detall* (Es veu la torre de l'homenatge, las restes de la capella i un gran pany de paret adjacent a la torre).



2626



2627

3370 – *Torrent d'en Grau* (Aquest torrent és el que voreja la Font Picant pel costat dret si mirem cap a Burriac. Imatge presa a pocs metres de l'Avinguda Burriac).

3371 – *Can Doro* (Entrada principal de la desapareguda masia de can Doro).

3372 – *Font d'en Ballot* (Vista de la Font del mig).

3373 – *Passeig del manantial Burriac* (Perspectiva del camí de la Font Picant).

3374 – *Manantial Burriac* (Postal similar a l'anterior però d'uns anys més tard i amb menys angular).

3375 – *Manso Peix* (Vista del llac que es troba dins d'aquesta propietat).

3376 – *Torre Garí* (Panoràmica de can Garí, la glorieta de vidre i l'ermita de sant Miquel presa des del llac).

3377 – *Torre Garí*. Un detall del parc (Imatge de l'espectacular glorieta vidriada que es troba al bell mig de l'estany).

3953 – *Manantial Ballot* (Fotografia d'un grup de persones a l'entrada de la caseta de la font Ballot).



3372



3373



3370



3374



3371



3375



3376

3954 – *Estany Ferraters* (Imatge del petit llac que hi havia a can Ferraters).

3955 – *Entrada del manantial Burriac* (Imatge presa de l'entrada al parc de la Font Picant des de l'avinguda Burriac).

3956 – *Manantial Burriac* (Primer pla de la Font Picant).

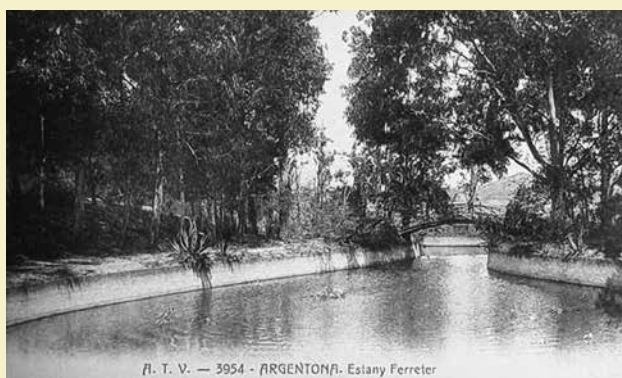
4376 – *Manantial Burriac* (Un altre primer pla d'un grup de persones prenent aigua a la Font Picant).



3377



3953



3954



3956

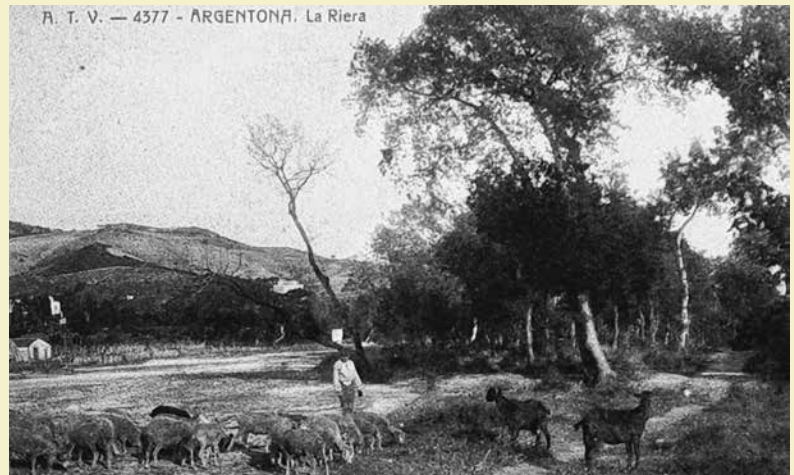


3955



4376

4377 – *La Riera* (Imatge de la riera d'Argentona presa als voltants de l'Aixernador).



4377

4378 – *La Barca* (Panoràmica de la vila des de les pedres de La Barca).

4379 – *Carretera de Mataró* (Panoràmica del camí que enfilava a Mataró passat el Sant Crist).

4380 – *Casa Grau* (Una altra imatge d'aquesta antiga masia que se situa al Manso Peix).

4381 – *Avenida de Leandro Jover y Torrente Ballot* (Vista general de la cruïlla de les avingudes Burriac i Leandre Jover en el passat).



4378



4380



4381



4379



Imatge de Francesc Sucarana
(Font: Revista Cartòfila, gener 2012)